

Aftenposten, 29. august 1992

ØKT SYSSELSETTING - EN NASJONAL FELLESOPPGAVE
AV STATSMINISTER GRO HARLEM BRUNDTLAND

Da Regjeringen i fjor høst oppnevnte et bredt sammensatt utvalg for å vurdere ulike strategier for økt sysselsetting, var det flere som var skeptiske. "Kan enda et utvalg gjøre noe fra eller til når det gjelder å få ned den store ledigheten?" ble det spurt.

Nå ligger utredningen på bordet. Jeg synes det er et godt og nyttig arbeid som er utført. Det sier mye om situasjonen og om oppgaven at et meget bredt flertall av utvalgets medlemmer fra fagbevegelse, næringsliv og de politiske partier står sammen både om analysen og om den strategi vi må velge for å få ledigheten ned igjen. Og utvalget har lyktes i å vise en veg som kan gi lavere ledighet fram mot århundreskiftet.

Kampen mot arbeidsledigheten må føres både på kort og lang sikt. Det dreier seg om å skaffe arbeid til flere i 1993 og 1994, men det dreier seg også om å ta fatt i de dypereliggende årsakene til at ledigheten er blitt så stor både i Norge og andre land. Her har utvalget gitt økt innsikt i de mange forhold som spiller inn.

Økte lønnskostnader har bidratt til at bedriftene forsøker å bruke mindre arbeidskraft gjennom rasjonalisering. Økningen har også ført til at det er vanskeligere å konkurrere med bedrifter i andre land. Tiltakende spesialisering med oppsplitting av fag og utdanninger har over tid gjort det vanskeligere for folk å gå fra en jobb til en annen. Mange mennesker blir dessuten støtt ut av det moderne arbeidsliv som følge av skjerpede krav til den enkelte. Samtidig har gode trygdeordninger på en måte gjort det lettere både for bedrifter å kvitte seg med folk og for den enkelte å trekke seg tilbake.

Utvalget påpeker at den sterke øking i antall uføretrygdete er en meget alvorlig side ved sysselsettingssituasjonen. Å gjøre trygdeordningene mer generøse vil åpenbart være et galt svar på problemet.

Det er viktig at ikke enda flere faller utenfor, og at vi satser på en arbeidslinje. Nye utgifter som må betales av et arbeidsliv der kostnadene er mer enn høye nok fra før, vil heller ikke gjøre situasjonen lettere.

Folk som blir gående lenge uten arbeid, mister en del av de ferdigheter som er nødvendige for å kunne fungere i en jobb. Det er en av årsakene til at den såkalte "likevektsledigheten" har økt ute i Europa. Fordi så mange av de ledige varig faller ut av arbeidsmarkedet - og derfor ikke er tilgjengelige for de oppgaver som tross alt finnes - har mange land havnet i en ond sirkel med høy og tildels stigende ledighet. Det er ikke nok bare å øke etterspørselen, fordi en likevel ikke får tak i de fagfolk som må til for å gjøre jobben.

Derfor må vi ha en samlet strategi, slik utvalget har skissert, som både legger opp til en kraftinnsats for å få flere i arbeid allerede de nærmeste par år og som systematisk reduserer ledigheten utover på 90-tallet, ved å ta fatt i de underliggende forhold som også har bidratt til økt ledighet.

Et samstemmig utvalg tilbakeviser at høyere prisstigning kan være noe svar på de problemer vi nå står overfor. I en samlet strategi må vi føre videre den lavere pris- og lønnsvekst. Men det er ikke slik at dette betyr en dårligere utvikling av kjøpekraften. Som vi har sett de siste år, er det nettopp når prisene stiger lite at folk får mer igjen for pengene sine. Vi trenger en opprustning av arbeidsmarkedspolitikken, slik at vi kan gi folk opplæring til nye oppgaver. Vi må forsterke arbeids- og utdanningslinjen, og ikke fristes til å dekke over problemene ved passiviserende trygdeordninger. Vi må ha rammebetingelser som kan bidra til ny vekst - og ikke hindrer den.

Et samlet og forpliktende opplegg som gir lav pris- og lønnsvekst gjennom flere år, vil gi oss handlefrihet til å føre en økonomisk politikk som kan gi arbeid til flere.

Utredningen fra Sysselsettingsutvalget viser at det er mulig å redusere arbeidsledigheten, men at dette krever et felles løft fra alle grupper i det norske samfunn. Regjeringen for sin del er innstilt på konkret oppfølging allerede i budsjettet for 1993 og bredt samarbeid for å følge opp den strategi som er lagt. Også partiene i Stortinget, fagorganisasjonene og næringslivet må se det som en nasjonal fellesoppgave å følge opp den strategi for økt sysselsetting som utvalget nå har trukket opp.